

„Kemur ekki til af góðu“

Færa má nokkuð sannfærandi rök fyrir því að upphaf nútímalýríkur hverfist um stóru pláguna svartadauða. Söngvar (eða *Canzonere*) Francescos Petrarca (1304–1374) eru nefnilega ortir á áratugunum fyrir og eftir hina skæðu farsótt í heimssögunni. Þeir hverfast um ástarviðfangið Láru sem er lifandi í fyrri hluta sonnettusveigsins en jafn ósnertanleg og hún verður eftir dauðann í þeim seinni. Lára deyr úr svartadauða árið 1348, „árið sem við urðum ein og hjálparvana“ eins og skáldið segir í bréfi til vina.¹ Vensl ljóðlistarinnar og plágunnar eru margþætt og eiga sér ýmsar birtingarmyndir allt eftir þeim sögulegu kringumstæðum sem skáldin rísa upp úr og því er óneitanlega forvitnilegt að sjá hvernig íslensk samtímaskáld takast á við nýjstu pláguna – en væntanlega ekki þá síðustu – sem ætlað er að hafi þegar lagt tæplega sex og hálfa milljón manns í valinn.²

Það kemur því ekki til af góðu að við fengum fjóra höfunda til að senda okkur texta um pláguna, því þótt ýmsir faraldrar hafi dunið á heimsbyggðinni er orðið langt síðan að einn slíkur hefur haft eins afgerandi áhrif á líf og hegðun fólks og Covid-19. Fólk um allan heim hefur nú í rúmlega tvö ár glímt við sama ógnvald með spritti, grímum og bólusetningum að vopni; það lokaði sig um tíma inni og hélt sig í öruggri fjarlægð frá skyldmönnum, vinum og kunningjum. Einum þræði má segja að samfélagið hafi lamast; fólk

¹ Francesco Petrarca, *Letters of Old Age (Rerum senilium libri)*, vol. 1, 586, XV, þýðandi Aldo S. Bernardo, Saul Levin og Reta A. Bernard, New York: Italica Press, 2005, bls. 3.

² Það er reyndar mat Alþjóðaheillbrigðisstofnunarinnar að dauðsföll af völdum Covid-19 séu stórlega vantalin í heiminum. Sjá Andri Yrkill Valsson, „Fleiri látist úr COVID-19 hér á landi en talið var“, *ruv.is* 16. maí 2022, sótt 22. maí 2022 af <https://www.ruv.is/frett/2022/05/16/fleiri-latist-ur-covid-19-her-a-landi-en-talid-var>.

fór að vinna heima og hætti að ferðast. Okkur þótti verðugt viðfangsefni að biðja valin ljóðskáld um að takast á við þessar afgerandi breytingar í samfélaginu og/eða beina sjónum sínum að plágum í öðrum myndum.³

Steinunn Sigurðardóttir hefur allt frá fyrstu ljóðabók sinni, *Sífellum* (1969), látið sig náttúruvernd varða. Við birtum nú eftir hana tvö ljóð úr splúnkunýrri ljóðabók, *Tíminn á leiðinni* (2022), auk þýðingar hennar á ljóði eftir Adam Zagajewski. Í ljóðinu „Loftslög“ gerir Steinunn áhrif hamfararhlýnunar að yrkisefni sínu. Hitastig jarðar fer hækkandi með hverju árinu sem líður en sjálfsblekking einstaklingsins er blindandi eins og kemur glögglega fram í ljóðinu; ekki síst í lokalinum þess: „Kemur ekki til af góðu / eldgula sólarlagið í dag. / En það er tilkomumikið, ég er að smyrja mér nesti.“ Það er auðvelt að líta framhjá ógninni sem framtíðin kemur óhjákvæmilega til með að bera í skauti sér þegar mögulegt er að njóta stundarinnar hér og nú; nánar tiltekið horfa á „útsprungnar páskaliljur um miðjan febrúar“ í blíðunni undir trjánnum og trítla af stað í ferðalag (eða hoppa upp í næstu flugvél) svo vísað sé óbeint til ljóðsins.

Tíminn og dauðinn hafa löngum verið miðlæg yrkisefni Steinunnar. Í ljóðinu „Um yfirburði tímans og fleira“ stillir hún þessum fyrirbærum upp sem andstæðum sem vinna þó að sama marki. Upphafslínur ljóðsins: „Dauðinn er það sem hann er. / Að því leyti áreiðanlegri viðskiptis en tíminn“ draga fram einu vissuna í lífshlaupi mannsins en leggja jafnframt upp hið kapítalíska samhengi sem tíminn felur í sér, menn geta jafnt grætt tíma og tapað honum, í það minnsta er tíminn peningar. Úr ljóðinu má þó einnig lesa að tíminn líður hraðar en við kærnum okkur um að viðurkenna, áhrif loftslagsváringarinnar – sem ekki síst er tilkomin vegna lífsgæðakapphlaupsins – eru ansi nærliggjandi.⁴

Ana Mjallhvít Drekadóttir tekst á við faraldurinn í tveimur myndljóðum. Í ljóðinu „Plága“ fangar hún breytingar í tíma sem urðu á hugarfari þjóðar

³ Þetta er ekki í fyrsta skipti sem skáld eru beðin um að greina veruleikann með sínum hætti í *Ritnu* því árið 2016 kallaði Guðni Elísson eftir ljóðum skálda um loftslagsbreytingar. Niðurstaðan var einkar áhrifarík en hún var í takt við niðurstöður vísindamanna og í kjölfarið varð loftslagsvæn plássfrekari í íslenskum skáldskap.

⁴ Vert er að minnast þess að í ljóðabókinni *Dimmumót* (2019) yrkir Steinunn listavel um áhrif hamfararhlýnunar sem dæmi um það má nefna upphaf ljóðsins „ÞÆR FARA FJÖLD“ sem hljómar á þessa leið: „Nú farast tegundirnar með hraði / Halda áfram að hverfa okkur frá. Sjálfum sér frá. Heiminum frá. / Og jökullinn er tegund. Margar. Allar í útrýmingu. / Þíðjökull, gaddjökull, hájökull, hjarnjökull, skriðjökull. / Af dauða jöklanna leiðir dauða landa og stranda, með / drukknuðum borgum.“ Steinunn Sigurðardóttir, *Dimmumót*, Reykjavík: Mál og menning, 2019, bls. 75.

eftir því sem leið á Covid-19 faraldurinn. Það gerir hún með því að nota á markvissan hátt orðin „plága“, „plaga“ og „slaka“ þannig að lesandi getur vart annað en hugsað til tímans þegar fréttirnar um pláguna bárust smátt og smátt til landsins uns þær fylltu alla miðla, samræður og þankagang þjóðarinnar – og um leið heimsbyggðarinnar. En þótt faraldurinn hafi plagað fólk má kannski draga af honum lærdóm, mikilvægi þess að hægja á sér. Þann þráð vinnur Ana raunar með í ljóðinu „Orðplá“. Þar birtast fimm úrlausnir af orðlu-þrautum en þótt sá leikur hafi verið til í tæplega áratug á netinu jukust vinsældir hans til muna á tímum Covid-19. Leikurinn snýst um að finna orð úr fimm stöfum í sex tilraunum. Aðeins kemur ein þraut daglega á netið og eru leikendur því neyddir til að slaka á og bíða þolinmóðir eftir næstu þraut. Margræðnin í ljóðinu „Orðplá“ er fólgin í samspili orðanna PLÁGA og HJÁLP sem Ana velur að nota innan rammans og hugmyndinni að baki leiksins. Með því að skipa þeim sess innan leikborðsins fá orðin tvö tvíbenta merkingu, öðrum þræði liggur í augum uppi að mannfólkið leitaði lausna við plágunni en á hinn bóginn er ákveðið bjargráð fólgið í því að vera neyddur til að slaka á, gleyma sér í leiknum og dreifa huganum í stað þess að hugsa um ógn faraldursins.

Plágan hefur verið Gyrði Elíassyni hugleikin í fyrri verkum, til dæmis í „Svarti dauði / 1402 // Idrætsparken / 14 02“ en þar steypir hann saman myrkum degi í íslenskri sögu (tap Íslands gegn Danmörku í fótbolta 14–2) og pláguárinu mikla 1402. Sömu aðferð notar hann í smáprósanum „Ásjónum“ þar sem hann keyrir saman menningar- og trúarstýringu gegn grím-unotkun múslímskra kvenna, stýringu heilbrigðisyfirvalda og vistvá. Þessi trúarlega tilfinning er mögnuð upp með vísunum í Kóvíð 19. sem minnir á rómverskan keisara í *Nýja testamentinu*. Í einhverjum skilningi skapar þetta íróníska spennu á milli tilskipana þjóðlanda sem mótast af þeirri upplýsinga-hugsun sem stýrir grímunotkuninni. Segja má að Gyrðir og Steinunn vinni því með álíka hugmynd, allt vistkerfið stendur frammi fyrir dauðanum.

Þórdís Helgadóttir vinnur með ljóðform þulunnar eins og titillinn RUNA gefur vísbendingu um. Í ljóðinu er endurtekningin notuð markvisst en þó ekki til að sefa lesendur heldur til að magna upp óróann innra með þeim og vekja þá til umhugsunar um margar gerðir af plágum, flestar þeirra af mannanna völdum. Þannig nýtir Þórdís hrollvekjandi eiginleika vögguvísunnar sem margar hverjar fjalla einmitt um dauðann. Texti ljóðsins er brotinn upp með tölum en undir lokin er ljóst að þær eru nýttar til að telja dagana sem hafa liðið frá því að veiran lét fyrst á sér kræla – eða telja niður í endalokin.

Þýðing Steinunnar Sigurðardóttur á ljóði Adams Zagajewski, „Að ferðast til Lwow/Lviv“ birtist fyrst í *Skírni* 1992 en það tekur á sig nýjar og ógnvænlegri merkingarmyndir eftir að Rússar réðust nýlega inn í borgina, eins og Steinunn bendir sjálf á í stuttum formála að þýðingunni.

Samanlagt vitnar skáldskapurinn sem hér birtist um að plágan á sér margar birtingarmyndir; hún er veira, stríð, hamfarahlýnun, kapítalismi og ekki síst maðurinn sjálfur.

Steinunn Sigurðardóttir

Loftslög

Kemur ekki

ekki til af góðu. Útsprungnar páskaliljur um miðjan febrúar.

Blíða undir trjánum sem lokkar göngumann í leiðangur.

Kemur ekki til af góðu

gegnehilu veggirnir heima

reyndust fúaspýtur, sundurnagaðar af heiftúðugum rottum.

Og það sem mælirinn sagði að væri gott andrúmsloft í herbergjunum

var í rauninni mengað af andfúlum draugum

sem við tókum ekki eftir fyrr en þeir fylltu loftið

og vissum aldrei hvaðan þeir komu.

Kemur ekki til af góðu.

Við íbúarnir berum okkur vel, veifum til vegfarenda.

En kærum okkur ekki um að þeir komi nær og finni pestarloftið.

Kemur ekki til af góðu

eldgula sólarlagið í dag.

En það er tilkomumikið, ég er að smyrja mér nesti.

Um yfirburði tímans og fleira

Dauðinn er það sem hann er.

Að því leyti áreiðanlegri viðskiptis en tíminn

sem er svo makalaust óáþreifanlegur að það sést ekki einu sinni hvort hann ferðast í hring, út á hlið, eða hreinlega afturábak.

Og enginn veit heldur hvaðan hann kemur eða hvert hann fer.

Prátt fyrir óbilandi áreiðanleika dauðans er það án vafa svikull tíminn sem ræður ferðinni

og dauðinn er hans auðmjúkur þjónn sem villir á sér heimildir í gervi lestarstjórans.

Þótt dauðinn sé þræll tímans breytir það ekki því að hann er verkfræðingur andskotans.

Hvort sem hann nálgast viðskiptavininn í sadistalíki með langvarandi og hugmyndaríkum pyntingum.

Eða hann kemur með fallöxina á hjólum meðan þú sefur fast.

Svo verklaginn að þú rumskar ekki þegar hann færir höfuðið á þér út fyrir rúmstokkinn.

Svo snöggur að þú nemur ekki hvininn og hefur aldrei hugmynd um að af er höfuðið.

Ljóð Steinunnar birtust fyrst í ljóðabókinni *Tíminn á leiðinni* (maí, 2022).

Ana Mjallhvít Drekaðóttir

plága

plága

plága

plága

plága

plága plága

plága

plága plága

plága plága plága

plága plága plága plága plága plága plága plága

plága plága plága plága plága

plága

plága plága plága plága plága plága plága plága

plága plága plága plága plága plága plága plága

plága plága plága plága plága plága plága

plága plága plága plága plága plága plága

plága plága plága plága plága plága plága

plága plága plága plága plága plága plága plága

plága plága plága plága plága plága plága plága

plága plága plága plága plága plága plága plága

plága plága plága plága plága plága plága plága

plága plága plága plága plága plága plága plága

plága plága plága plága plága plága plága plága

plága plága plága plága plága plága plága plága

plága plága plága plága plága plága plága plága

plága plága plága plága plága plága plága plága

plágaplágaplága plágaplága plága plága plága plágaplágaplága plága plága plága plágaplága

plágaplágaplágaplágaplága plágaplága plágaplágaplágaplága plágaplága plága plágaplágaplága

plágaplágaplágaplágaplágaplágaplágaplága plágaplága plágaplágaplágaplágaplágaplágaplágaplága

ORÐPLÁ

F	I	K	R	A
S	E	Ð	J	A
L	Y	N	D	A
P	L	A	T	A
P	L	Á	G	A

S	Ó	L	I	N
T	U	N	G	L
P	L	A	G	A
P	L	Á	G	A

H	J	Á	L	P
H	J	Á	L	P
H	J	Á	L	P
H	J	Á	L	P
H	J	Á	L	P
H	J	Á	L	P

B	Æ	K	U	R
H	E	I	M	A
T	Ö	L	V	A
S	L	A	K	A
P	L	Á	G	A

G	Ú	G	L	A
Á	L	Í	T	A
P	L	Á	G	A

ÁSJÓNUR

Það var á dögum plágunnar miklu, á veldistíma hins ógnvænlega keisara, Kóvíðs XIX. Aðeins fáeinum misserum áður en hann tók við embætti, hafði verið ákveðið af gervallri heimsbyggðinni að bannað væri að hylja andlit sitt á almannaferi, hvort sem það væri af trúarástæðum eða öðru. Um þetta höfðu spunnist heitar umræður, og niðurstaðan var sú að fáránlegt væri að vera með efnisbúta fyrir smettinu, eitthvað sem tilheyrði liðnum tíma, og ætti að útrýma með skömm. En fljótlega eftir að keisariinn tók við völdum breyttist allt. Innan skamms barst tilskipun, að allir skyldu hylja andlit sitt, hvar sem þeir kæmu, og engar undantekningar leyfðar, að viðlögðum refsingum. Enginn þorði að mótmæla. Þetta var gósentíð fyrir ræningja, sem gátu nú farið um allt án þess að skera sig úr, og komu fólki enn meir í opna skjöldu en fyrr, og höfðu því meira upp úr krafsinu. Ofbeldi sem áður var talað um sem „grímulaust“ var nú allt framið samviskusamlega með grímum, svo enginn gat í rauninni kvartað. Múslímakonur, sem áður voru litnar hornauga og jafnvel hæddar fyrir andlitsblæjur sínar, voru nú allt í einu fyrirmynd fólks á Vesturlöndum, og það var kannski það jákvæða við alla þessa grímunotkun, að hún þjappaði trúarbrögðunum saman í erfiðu ástandi. En mörgum fannst þungt að anda undir grímunni, og orð sem áður voru auðheyrlig fóru að verða þokukennð til lengdar bak við hinar þunnu bómullargrisjur. Sumum fannst líka óþægilegt að sigta orð sín gegnum grímurnar, það var einsog öll merking færi úr þeim. Margir önduðu því léttar þegar hinn illi einvaldur, Kóvíð XIX, féll skyndilega og óvænt frá úr þeirri plágu sem hann var kallaður til að drottna yfir. Með honum dó plágan sjálf út. Menn tóku niður grímurnar og birtu fögnuð sinn allri veröldinni. En náttúran, sem alltaf var látin líða fyrir allt, bar grímur við öll tækifæri, hér og þar. Það var jafnvel ekki hægt að ganga framhjá trjáþyrpingu án þess að sjá ótal grímur hanga í greinum þeirra. Þær höfðu fokið af andlitum fólksins þegar pestin hjaðnaði, og trén þorðu ekki að hrista þær af sér, af ótta við að verða felld.

Þórdís Helgadóttir

RUNA

1

Dúnn í logni

Dagarnir svífa til jarðar, kyssa kollana

Ég hef búið á bjargbrún frá upphafi og nú eru öll flutt inn

Borgir sem aldrei sofa sofa óværum svefni

1

Veira

en ég ímynda mér kómódódreka sem mælir

auðar göturnar, notar bláa tungu til að rata og merkja

hin óhreinu, þau sem hann getur hugsað sér að éta

Uppi í þér búa ófreskjur, karíus og baktus og tískulöggan

á skjánum, guð skortsins refsar fyrir sóðaskap og fátækt

Það er fordæmalaust

að fálma aftur eftir slitnum streng til forfeðranna

Þvoðu hendur þínar þvoðu hendur

2

Eins og fyrsta ástin

ilmurinn af öðru landi

sparkið undir rifbeinin

fæðingar-

og dauðastundin

Eins og gler í lungum

blóð í vaski

Eins og bandvíddin ár frá ári

og koltvísýringurinn í vindhviðunni

Fordæmalaust

3

Munkur leggur á jörðina klút úr appelsínugulu klæði, þar máttu skilja eftir gjöf

Nýi heilagleikinn er gamli heilagleikinn

Þau óhreinu úti í tjöldum sínum og við syngjum á meðan hreinsunarathöfninni stendur

Tveir metrar á milli hinna lifandi og hinna lifandi og hinna lifandi

og hinna dauðu

5

Við erum veiran höfrungarnir eru snúnir til Feneyja svanirnir til Svalbarða það er gazellustóð uppi á þaki og mosabreiða yfir Giza þetta er búið

Þetta er lexía

Kapítalisminn er veiran og við erum hýsillinn eitthvað annað en veiran er veiran Móðir Náttúra gerir upp á milli eins og gamlatestamentisguð sendir hún óæðri lífverur til að refsa

okkur

8

Ég er fávís eins og fiskur með krít

Við byggjum rýmið eins og borgir, tímann eins og líkama

Höldum niðri í okkur andaktinni til að synda í sírópi

13

Það þarf bara stríð

til að krumpa falska veggi, flétta nýja virðiskeðju

21

Það þarf bara stríð og þetta byrjar efnilega

Sameinað mannkyn á móti framandi lífsformi

en það er fljótt að þynnast út, strax í annarri seríu er fókusinn farinn

Enginn nennir lengur að horfa

Það fennir yfir líkkisturnar í Bergamo

34

Uss ástin mín

Við erum öll í sama báti Það er enginn smitaður á Íslandi Það hefur enginn
dáið á Íslandi Börn veikjast ekki Illa Bara spritta Ekki snerta Við erum
bólusett Við förum varlega Við erum einkennalaus Skelltu þér í skólann
Uss ástin mín Við vonum það besta Engar áhyggjur Okkar bátur er bestur

55

Um það leyti sem við förum annan hring inn í dimmuna

vaknar þú í tómu herbergi: dýna, lampi, gólfpláss

heilög þrúgandi dimman sem þú geymir og gleymir

Gamalt plan um að sofa á hörðum bedda í frumskógi og lifa hreinleikann

Óskhyggjan um að hörfa undan heiminum til að ná að hugsa eitthvað til
enda

hefur brugðist

89

Eða fangelsi

Þú ert orðin að góðum glæpamanni, þurrkar fingraför af ísskápshurð og krana
hvert sem þú hættir þér, eins og þú sért efnavopn, hrossaæta, kona á klæðum
Lífið blettar mann en sóttkvíin ilmar af heilagleika eins og af smjöri

144

Í óbyggðum eru stökkpallar en engin lendingarbraut

Einu sinni vorum við ókyrr, er mér sagt, og þá lifðu safnarar
án sjúkdóma, síðan settumst við, settum dýr í hús,
deildum andrúmslofti og ekki kjörum

Það er nándin sem er ný

233

Það fennir yfir líkkistur

Við stöndum í rigningu á bjargbrún og einhver er að deyja
Veggirnir eru verptir, strúktúrarnir ekki steinn heldur blautt bréf
sem við komum okkur ekki til að rífa

Við stöndum í fjörunni og hendum humri út í sjó

fóður fyrir guð ofgnóttar

377

610

987

dagar

kyssa

kollana

Formáli að ljóðinu „Að ferðast til Lwow/Lviv“ eftir Adam Zagajewski

Það er saga að segja frá því hvernig ég komst í tæri við ljóðið Að ferðast til Lwow/Lviv eftir Adam Zagajewski. Á upplestri okkar í Malmö í Svíþjóð 1992, ásamt Derek Walcott, sem var þá um það bil að verða Nóbelsverðlaunahafi. Derek tók þetta ljóð vinar síns til handargagns, las það sjálfur á ensku, með þeim ummælum að það væri „one of the important poems of our time.“ Eða „mikilvægt ljóð okkar tíma.“ Ég heillaðist svo af ljóðinu að ég ákvað að þýða það á íslensku þótt enga kunnni ég pólskuna. En ég hafði sænska ofurþýðandann Anders Bodegaard mér til aðstoðar. Í lokahrinunni þýddi Þrándur Thoroddsen ljóðið úr frummálinu fyrir mig frá orði til orðs, og saman lagfærðum við eitt og annað.

Ekki gat Derek Walcott órað fyrir því að ummæli hans um mikilvægi þessa ljóðs tækju á sig nýjar og ógnvænlegri merkingarmyndir árið 2022 þegar Rússar sprengja töfraborgina Lviv - sem slapp nokkuð ósködduð í seinni heimsstyrjöld. Og íbúarnir í ljóðinu flýja á nýjan leik, blóði drifnir, undan hryllilegri innrás Rússa í bróðurland sitt, Úkraínu.

Steinunn Sigurðardóttir

Adam Zagajewski

Að ferðast til Lwow/Lviv

Steinunn Sigurðardóttir þýddi

Að ferðast til Lwów. Frá hvaða stöð
er ferðast til Lwów, ef ekki í svefni, við dögum
þegar ferðataskan er döggevot, um leið og það fæðast
hraðlestir og tundurskeyti. Að leggja í skyndi af stað til
Lwów, um miðja nótt eða dag, í september
eða í mars. Ef Lwów er þá til, undir
hulu landamæra og ekki bara í
nýja vegabréfinu mínu, ef veifur trjáanna,
aspa og eskis, anda enn hástöfum
eins og indjána, og lækirnir tuldra
á myrku esperantó, og grassnákarnir
hverfa í stráin eins og mjúku tákinn í rússnesku.
Að taka þjónkur sínar og halda af stað, alveg
án þess að kveðja, að hverfa á hádegi, að láta sig hverfa
eins og yfirlíðagjarnar ungfrúr. Og körfublómin, grænir
herskarar af körfublómum, og undir þeim, undir sóltjöldum
Feneyjakaffihúss, ræða sniglarnir
um eilífðina. En dómkirkjan gnæfir,
manstu, svo lóðrétt, svo lóðrétt sem
sunnudagur og hvítar munnþurrkur og skjóla
full af rifsberjum sem stóð á gólfinu og
þrjár mínar sem voru enn ófæddar,
einungis ávaxtagarðarnir og njólinn og raf
kirsuberjanna og hinn svaðalegi Fredró.
Það var alltaf of mikið af Lwów, enginn gat
skilið öll hverfi hennar, né heyrði
hvíslið í sérhverjum steini sem sólin skrældi,
um nætur var rússneska kirkjan þögl á allt annan
máta en dómkirkjan, Jesúitarnir skírðu
plönturnar, blað fyrir blað, en þær uxu,
uxu eins og ekkert hefði í skorist, og gleðin lá
hvarvetna í leyni, á göngum og í kaffikvörnum

sem möluðu sjálfknúnar, í himinbláum
 tekötlum og í sterkjunni sem var fyrsti
 formalistinn, í regndropum og í þyrnum
 rósa. Undir glugganum fölnaði gegnfrosið vorgull.
 Klukkurnar klingdu og loftið nötraði, nunnuhattar
 liðu eins og skonnortur hjá
 leikhúsinu, veröldin var svo mikil
 að það varð að klappa upp, ótal sinnum,
 áhorfendur trylltust í salnum og neituðu
 að fara. Móðursystur mínar vissu ekki þá
 að ég mundi reisa þær upp frá dauðum einn góðan veðurdag
 og lifðu í þvílíku trúnaðartrausti, þvílíku einlífi;
 vinnukonurnar, þvegnar og stroknar, hlupu
 eftir nýjum rjóma, á heimilunum ríkti væg
 illgirni og glæstar vonir, Brzozowski
 kom í fyrirlestrarferð, einn móðurbræðra minna
 var stöðugt að yrkja ljóð sem hét *Hvers vegna*,
 tileinkað Almættinu, og það var of mikið af
 Lwów, hún rýmdist ekki í ílátinu,
 sprengdi utan af sér glösin, flæddi yfir bakka
 tjarna, vatna, belgdist sem mökkur upp úr
 strompum, breyttist í loga og í byl,
 hló í eldingunum, lyppaðist niður,
 sneri heim, lagðist í Nýja testamentið,
 svaf í sófanum við brekán úr Karpatafjöllum,
 það var of mikið af Lwów, og nú er hún
 alls ekki til, hún óx taumlaust,
 en var klippt skærum, naprir garðyrkjumenn eins og alltaf
 í maí, miskunnarlausir, ástsnauðir,
 ó bíðum, brátt kemur heitur júní og mjúkir
 burknar, endalaus breiða sumars eða veruleika.
 En skærin klipptu, eftir línunni og gegnum
 klæðið, skraddarar, garðyrkjumenn, ritskoðarar
 sneiddu bolinn og blómsveigana, ódrepanði söx kepptust við,
 eins og í dúkkulísubók hjá barni
 þar sem á að klippa út dádýr eða svan.
 Skæri, vasahnífar og rakvélarblöð ristu,
 klipptu og skáru útblásin klæði

preláta og torga og húsaþyrpinga, trén
féllu hljóðlaust, eins og í frumskógi,
og dómkirkjan nötraði og fólk kvaddist í dögum,
þurrum vörum, vasaklútslaust, táraðist ekki,
ég sé þig aldrei framar, margfaldur dauði
bíður þín, hvers vegna þurfa allar borgir
að verða Jerúsalem og sérhver maður
Gyðingur, og nú er að taka þjónkur sínar, í flýti,
alltaf, á hverjum degi
og ferðast móður, ferðast til Lwów, hún
er nefnilega til, hljóð og skær eins og
ferskja. Lwów er alls staðar.

Pólska skáldið Adam Zagajewski fæddist í Lwów 1945 og lést í Krakow í Póllandi 2021. Hann var um langt skeið búsettur í París.

Lwów (Lviv) var um aldir ein háborg menningar í Póllandi. Eftir seinni heimsstyrjöld hafnaði borgin í Sovétríkjunum, í Úkraínu. Fjölskylda Adams Zagajewski fluttist á brott eins og flestallir Pólverjar í Lwów, til Slésíu í vesturhluta Póllands. Skáldið tileinkar foreldrum sínum ljóðið.

Skýringar við „Að ferðast til Lwów“:

Aleksander Fredro (1793–1876) var grínleikjahöfundur sem tók upp á því á ævikvöldinu að yrkja erótísk ljóð sem jaðra við klám.

Stanislaw Brzozowski (1878–1911) heimspekingur og gagnrýnandi, hafði mikil áhrif á mennta- og menningarlíf í Póllandi í upphafi aldarinnar.